

DIÉTOTERAPIA

Mgr. Petronela Osacká, PhD.

**Univerzita Komenského v Bratislave,
Jesseniova lekárska fakulta v Martine,
Ústav ošetrovatel'stva,
November 2011**

Diétoterapia – liečebná výživa

Strava, ktorá je z liečebných dôvodov osobitným spôsobom upravená.

Požiadavky :

- **Vyhovujúca energetická a zodpovedajúca biologická hodnota**
- **Mikrobiologicky a hygienicky nezávadná**
- **Správne technologicky pripravená**
- **Chutná a esteticky upravená**
- **Tvorit' pestrý jedálňiček**

Diétny systém – základné diéty 1

Číslo a názov diéty	Energ. hodnota	Najčastešie indikácie
0 - tekutá	6000	po operáciách a pri ochoreniach DÚ, hltana, pažeráka, (aj poleptaní), tráviaceho systému (GIT), krčných mandlí, pri horúčkovitých stavoch a niektorých otravách
1 - kašovitá	11000	po operáciách GIT, najmä žalúdka, pri poúrazových zmenách v DÚ, poleptaní a zúžení pažeráka, pri akútnych stavoch – gastroduodenálny vred
2 - šetriaca	12000	pri tzv. funkčných poruchách žalúdka - prekyslení, katare, žalúdočnom a dvanástnikovom vrede, chronických ochoreniach žľzníka a pankreasu
3 - racionálna	12000	všetkým chorým, ktorí nepotrebujú osobitnú diétu

Diétny systém – základné diéty 2

Číslo a názov diéty	Energ hodno ta	Najčastešie indikácie
4 – s obmedzením tuku	11000	pri chorobách žlčníka a pankreasu, po vírusovom zápale pečene
5 - bielkovinová bezzvyšková	12000	po akútnych hnačkových ochoreniach
6 – nízkobielkovinová	10000	pri chorobách obličiek
7 – nízkocholesterolová	9000	pacientom so zvýšenou hladinou tukových látok v krvi, hl. cholesterolu (hyperlipoproteinémiou), aterosklerózou...
8 - redukčná	6000	pri obezite, pri nedostatku pohybu ...

Diétny systém – základné diéty 3

Číslo a názov diéty	Energ. hodnota	Najčastešie indikácie
9 - diabetická	8000	pri diabete mellitus (cukrovke)
10 - neslaná šetriaca	10000	pri chorobách srdca, ciev a obličiek, hypertenzii
11 - výživná	14000	pre nadobudnutie telesnej sily a zvýšenie hmotnosti počas rekonvalescencie po chorobách a operáciách, pri zhubných nádoroch v období cytostatickej liečby a ožarovania ...
12 - strava batoliat	8000	deťom od 1 do 3 rokov
13 - strava väčších detí	11000	deťom od 4 do 15 rokov

Diétny systém – špeciálne diéty

0-S	čajová
0-ND	tekutá nutrične definovaná
1-S	tekutá výživná
4-S	s prísnyim obmedzením tukov
9-S	diabetická šetriaca
9-SN	diabetická šetriaca, neslaná

Diétny systém – štandardizované diétne postupy

S/Blp	bezlepková
S/P	diéta pri pankreatitídach
S/20, S/35	diéta pri zlyhávaní obličiek
S/Tv	tekuté výživné zmesi
S/2500, 4200 kJ	prísne redukčné diéty
S/ktd	špeciálna redukčná diéta s kontrastnými a tukovými dňami
S/Kj	diéta pre koronárne jednotky
S/Blk	diéta pri intolerancii laktózy (bezmliečna diéta)
S/OK	diéta pri zisťovaní okultného krvácania
S/Sch	Schmidtova diagnostická diéta
Bez označenia	diéta pri koncentračnom teste.*

Objednávanie stravy

NIS

Tlačivami

Príprava stravy

Preprava stravy

Rozdeľovanie stravy – úlohy sestry

Pitný režim

Priemerný denný výdaj tekutín u dospelého človeka pri fyziologickej telesnej teplote

Močením	<i>cca 1400-1500 ml</i>
Nepozorované straty tekutín:	
<i>Pľúcami</i>	<i>cca 300-400ml</i>
<i>Kožou</i>	<i>cca 350 ml</i>
<i>Potením</i>	<i>cca 100 ml</i>
<i>Stolicou</i>	<i>cca 100 ml</i>
Celkový výdaj	<i>cca 2250 – 2450 ml</i>

Príjem tekutín

Množstvo prijatých tekutín je individuálne
vzhľadom na vek a konštitúciu tela.

Odporúčaný denný príjem tekutín: 1500 - 2000 ml

V lete pri horúcom počasí: 2500 - 3000 ml (väčšie
neviditeľné straty tekutín).

Vhodný výber tekutín

- so zníženým obsahom Na (pri opuchoch, chorobách obličiek a srdca)
- bez CO₂ (pri chorobách GITu, problémoch s hlasivkami)
- bez kofeínu (pri chorobách srdca, GITu)
- bez chinínu (malé deti, tehotné ženy)
- bylinné čaje (dôležité je ich striedanie)
- piť stolové vody s minimálnym podielom minerálov
- zvýšiť príjem ovocných a zeleninových štiav

Špecifiká príjmu tekutín 1

Pacientom odporúčame:

- ranné pitie (priaznivo pôsobí na tráviaci trakt),
- príjem tekutín v malých, rovnomerne rozdelených
- dávkach (počas dňa),
- piť minimálne 30 minút pred jedením alebo po ňom,
- vyhnúť sa pitiu tekutín počas jedenia (dochádza k redukcii
- štiav a možnej hnačke, obezite),
- mlieko je menej vhodné na krytie tekutinových strát.

Špecifiká príjmu tekutín 2

Pacientom počas rádioterapie odporúčame:

- zvýšený príjem tekutín (podporuje vyplavovanie toxických látok),
- pacientovi častejšie ponúkame tekutiny.

Pacientom s chorobami obličiek odporúčame:

- znížený príjem (príjem tekutín sa rovná výdaju),
- piť nápoje po dúškoch,
- pocit smädu minimalizovať žuvačkou, tvrdými cukríkmi, kockami ľadu alebo zvlhčovaním pier.

Podávanie jedla pacientom

- chodiacim chorým s pohybovým režimom C a D
- chorým s pohybovým režimom B
- pohybovým režimom A (imobilným pacientom)

Záznam do dokumentácie

- problémy pacienta spojené s príjmom jedla a tekutín, chuť do jedla
- samostatnosť pri stravovaní
- množstvo zjedeného jedla (porcie)
- množstvo a druh prijatých tekutín

Výživa dojčiat a batoliat

- Obdobie výlučne mliečnej výživy : do 4. mesiaca
- Obdobie nemliečnych prídavkov : 5.-7. mesiaca)
- Obdobie plnej dojčenskej výživy : 8.-12. mesiac

Výživa dojčiat a batoliat

Prirodzená výživa zabezpečuje:

- správny pomer všetkých živín, vitamínov a minerálnych látok,
- zabezpečuje obsah gamaglobulínov zvyšujúcich obranyschopnosť organizmu dieťaťa,
- rozvíja kladný citový vzťah medzi dieťaťom a matkou.

Materské mlieko (MM):

- je ľahko stravitel'né a vstrebateľné,
- nezaťažuje nezrelé obličky vysokým obsahom bielkovín,
- sterilné,
- primerane teplé,
- je k dispozícii, v ktorúkoľvek dobu a kdekoľvek.

Umelá výživa

Mliečne prípravky umelej výživy:

1. **Počiatkové** plne adaptované mlieka, tzv. štartovacia formula (Start Formula)
2. **Pokračovacie** mlieka, tzv. pokračujúca formula (Follow-on Formula)
3. **Mlieka pre staršie dojčatá a batolátá** (Junior mlieka)
4. **Špeciálne mlieka**, tzv. terapeutické formuly – pre deti so špecifickými zdravotnými problémami

Mliečna kuchynka

Pomôcky k výžive dojčiat a batoliat 1

Silikónový cumel'

Dojčenecké fľašky

Pomôcky k výžive dojčiat a batoliat 2

Sterilizátor

Ohrievač dojčeneckej stravy

Kŕmenie fl'ašou

Kŕmenie lyžičkou

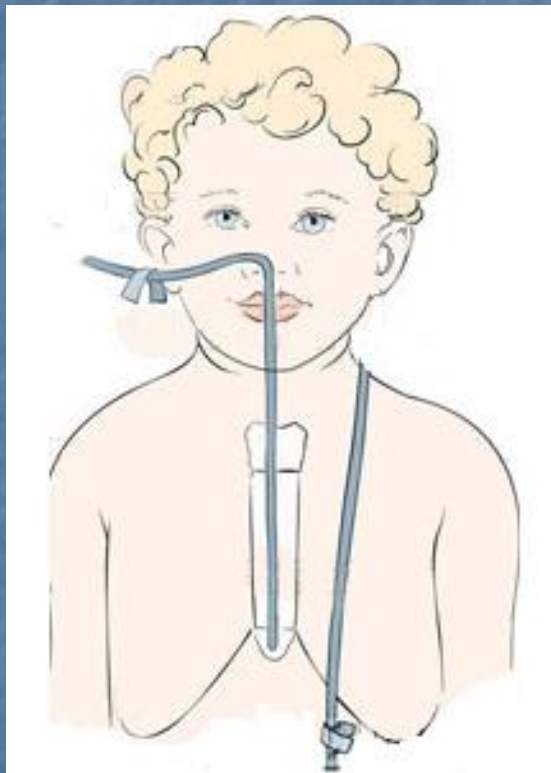
Kŕmenie lyžičkou, pomôcky k pitiu

Nemliečne prídavky

Kŕmenie sondou

Bibliografické zdroje

OSACKÁ, P. a kol. *Techniky a postupy
v ošetrovatel'stve* [CD-ROM]. 1. vyd. Bratislava :
JLF UK, 2007. 505 s. ISBN 978-80-88866-48-0.

www.vyzivavnemoci.cz

www.hami.sk

www.hadcg.sk

www.nutriciamedical.sk